

Наукові
перспективи

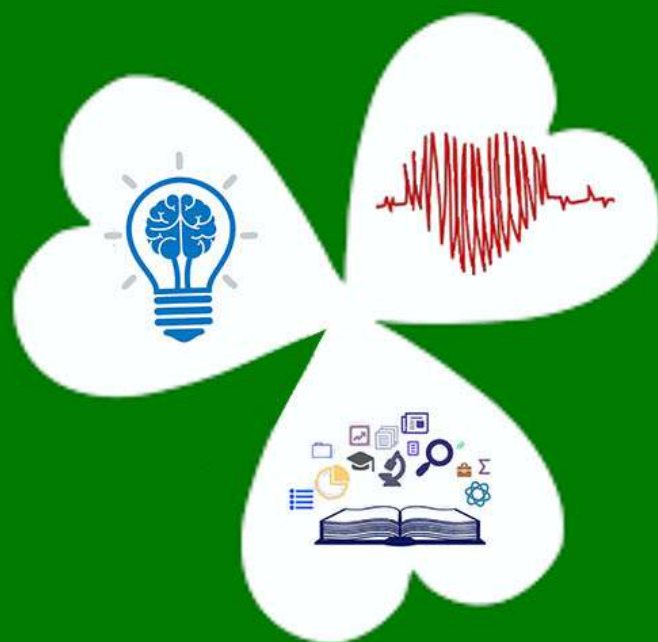
Журнал
видається
в рамках
роботи
Видавничої
групи

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ НАУКИ

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№4(4) 2021

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація «Християнська академія педагогічних наук
України»**

**Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з
духовно-морального виховання»**

*за сприяння громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів
наук з державного управління»*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 4(4) 2021

Київ – 2021

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

**Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of
Spiritual and Moral Education"**

*with the assistance of the public scientific organization "Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration"*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 4(4) 2021

Kiev – 2021

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2021. № 4(4) 2021. С. 479

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 17.11.2021, № 2/11-21)

Журнал видається за активної підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible, до міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

Жукова Ірина Віталіївна

кандидат наук з державного управління, доцент, проректор з наукової роботи ПВНЗ Університет Новітніх Технологій, виконавчий директор президії громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

○ **Бахов Іван Степанович** — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Балахтар Катерина Сергіївна** — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)

○ **Біляковська Ольга Орестівна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)

○ **Васильєв Авер'ян Григорович** — доктор філософії (з медицини) PhD, медичний директор країн Перської затоки, GlaxoSmithKline (Дубай, ОАЕ)

○ **Вергун Андрій Романович** — доктор медичних наук, доцент кафедри сімейної медицини, лікар-хірург вищої категорії, антиплагіатний експерт, старший інспектор наукового відділу, відповідальний за виявлення плагіату в наукових і навчально-методичних працях Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)

○ **Вовк Вікторія Миколаївна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)

○ **Гвожджєвіч Сильвія** — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)

○ **Головач Наталія Василівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Гудзенко Ганна Володимирівна** — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)

○ **Гуменникова Тамара Рудольфівна** — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Долгова Олена Миколаївна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

○ **Древіцька Оксана Остапівна** — доктор медичних наук, доцент, професор кафедри медичної психології Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)

○ **Журавльова Лариса Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)

○ **Заячківська Оксана Василівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)

- **Інжисвська Леся Анатоліївна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Ічанська Олена Михайлівна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Кардаш Оксана Любомирівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- **Коваленко Олена Михайлівна** — кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- **Ковальчук Анна Сергіївна** - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Коломоєць Андрій Володимирович** — кандидат медичних наук, директор «Медсервісгруп» (Київ, Україна)
- **Коляденко Ніна Володимирівна** — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Корнієнко Петро Сергійович** — доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- **Кравчук Володимир Миколайович** — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- **Лігоцький Анатолій Олексійович** — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
- **Лич (Назарук) Оксана Миколаївна** — кандидат психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Макаренко Олександр Миколайович** — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Мальцев Дмитро Валерійович** — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Марушева Олександра Анатоліївна** — доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- **Мельник Володимир Степанович** — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
- **Мідельський Сергій Людвигович** — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
- **Міхальський Томаш** — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- **Миргород-Карпова Валерія Валеріївна** - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- **Михальчук Василь Миколайович** — доктор медичних наук, професор, Заслужений працівник охорони здоров'я України, завідувач кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- **Нікульчев Микола Олександрович** – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна)
- **Помиткін Едуард Олександрович** — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
- **Помиткіна Любов Віталіївна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Приходькіна Наталія Олексіївна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Радзіховська Наталія Станіславівна** — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Стовбан Микола Петрович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри фізіотерапії і пульмонології з курсом професійних хвороб, заступник генерального директора комунального некомерційного підприємства "Івано-Франківська обласна клінічна інфекційна лікарня Івано-Франківської Обласної Ради" (Івано-Франківськ, Україна)
- **Трушкіна Наталія Валеріївна** — кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- **Турчинова Ганна Володимирівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- **Хохліна Олена Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Цимбалюк Руслан Степанович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна)
- **Чаусова Тетяна Володимирівна** — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- **Чумак Оксана Володимирівна** — доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- **Яковичка Лада Савелівна** — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Garnyk L.P, Snihurova I.I. <i>GAME OF GENDER: RETHINKING ARCHETYPE THEORY IN LIGHT OF CASE STUDIES ON INTERCULTURAL COMUNICATION IN EDUCATIONAL SPACE</i>	12
Havran M.I., Svatiuk O.R. <i>TEACHING EMOTIONAL INTELLIGENCE TO STUDENTS OBTAINING BACHELOR'S DEGREE IN MANAGEMENT</i>	25
Shaparenko K.A. <i>CONCEPTUAL FUNDAMENTALS OF SELF-IMPROVEMENT OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS</i>	34
Shmelkova A.M., Ubeyvolk O.O. <i>FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF MASTERS AT UNIVERSITIES</i>	45
Бабійчук І.В., Гайович Г.В., Дишкант О.В., Огурцов С.Ю., Романюк Н.М. <i>ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ</i>	53
Бірюкова Т.В., Сукач Т.М., Чуйков А.С. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ</i>	61
Блавт О.З., Козіброда Л.В., Рожко О.І. <i>ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЇ ДО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТЬНИМИ ПОТРЕБАМИ</i>	73
Боєва Т.І. <i>РОЗВИТОК ГІМНАЗІЙНОЇ ОСВІТИ НА ДОНЕЧЧИНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.)</i>	86
Вінтоняк О.В., Степаненко О.К., Чикалова Т.Г. <i>ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ</i>	96

СЕРІЯ «Психологія»

Бабчук О.Г., Селіванова М.А. <i>СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ОСІБ З РІЗНИМ РІВНЕМ КОМУНІКАТИВНОЇ КРЕАТИВНОСТІ</i>	306
Бочелюк В.Й., Панов М.С., Турубарова А.В. <i>ПСИХОКОРЕКЦІЯ АУТИЗМУ В УКРАЇНІ</i>	318
Василець К.В. <i>НАУКОВІ ПОГЛЯДИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ОПАНОВУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ</i>	330
Вітомський Ю.Л., Бондаренко С.Ю. <i>ВИНА ЯК ПРОЯВ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СТРУКТУРІ ПСИХОЛОГІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМАТИКИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ</i>	341
Заболоцький Н.Д., Заболоцька С.І., Заміщак М.І. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ Я-КОНЦЕПЦІЇ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ</i>	353
Литвиненко О.О. <i>СПЕЦИФІКА КОГНІТИВНОЇ СФЕРИ ПІДЛІТКІВ У КОНТЕКСТІ ЇХ ОСОБИСТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ</i>	365
Середа О.Ю. <i>ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО ОТОЧЕННЯ НА ПРОФЕСІЙНИЙ ВИБІР ВИПУСКНИКІВ</i>	376
Синишина В.М., Яковицька Л.С. <i>СУБ'ЄКТНІСТЬ СТУДЕНТА-ПСИХОЛОГА ЯК ОСНОВА ЙОГО САМОРЕАЛІЗАЦІЇ</i>	387
Федорков О.М. <i>ПОЛІТИЧНА ПОВЕДІНКА МОЛОДІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР</i>	398
Федотова Т.В., Кихтюк О.В., Кульчицька А.В. <i>ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА У ФОРМУВАННІ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В РОБОТІ КЛІНІЧНОГО ПСИХОЛОГА</i>	410

УДК: 159.922.76

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-4\(4\)-318-329](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-4(4)-318-329)

Бочелюк Віталій Йосипович доктор психологічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, професор кафедри соціальної роботи та психології, Національний університет «Запорізька політехніка», вул. Тургенева, 39, м. Запоріжжя, 69063, тел.: (066) 292-43-47, e-mail: vitalik.psyhol@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8727-3818>

Панов Микита Сергійович доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри спеціальної освіти та психології, Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69017, тел.: (050) 936-10-29, e-mail: nikita.psyhol@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5085-8895>

Турубарова Анастасія Володимирівна кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної освіти та психології, Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69017, тел.: (099) 054-72-89, e-mail: turubarovaan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4806-4519>

ПСИХОКОРЕКЦІЯ АУТИЗМУ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано особливості психокорекції дітей з аутизмом в Україні, визначено актуальний стан, здобутки та перспективи. Зазначено, що за досить короткий час у дослідженні аутизму спостерігаються значні здобутки: з'являються наукові дослідження проблеми аутизму, вітчизняні фахівці активно запозичують успішний закордонний досвід, створюються спеціалізовані реабілітаційні заклади. Однак наразі щодо психокорекції дітей з розладами аутичного спектру в Україні немає системності. При цьому наголошується на те, що широке визнання щодо корекції розвитку при аутизмі знайшов метод «Son-Rise», відомий також за назвою «Метод вибору», який розробили Баррі та Самарія Кауфман у процесі пошуку ефективних шляхів взаємодії з власним однорічним сином. Основна ідея методу – опора на власну мотивацію дитини. Головні зусилля спрямовано на поступове насичення зовнішніми стимулами життя аутичної дитини, послідовні заняття якою обов'язково дають позитивні результати. Метод вибору Кауфмана складається з двох частин: зміна точки зору батьків і педагогів про дитину; вплив цього нового ставлення до дитини на поведінку батьків і педагогів так, що сама дитина також починає змінюватися.

В статті вказується на те, що проблема аутизму в Україні постає досить гостро. Як і в усьому світі, в нашій країні статистика захворюваності на розлади аутичного спектру зростає. Варто зазначити, що в нашій країні спостерігаються позитивні тенденції: з'являється значна кількість наукових досліджень проблеми аутизму, вітчизняні фахівці запозичують успішний досвід закордонної практики, створюються спеціалізовані реабілітаційні центри та навчальні заклади. Лише на початку двадцять першого століття у нашій країні відбувся прорив у дослідженні аутизму, що знаменував початок надання допомоги дітям із розладами аутистичного сектору та їх родинам, тож за цей короткий час існують значні здобутки. Втім, перспективи подальшої роботи ще більш широкі. Серед недоліків психокорекції аутизму в Україні можна назвати такі: відсутність ранньої діагностики дитини та необхідного психокорекційного впливу на ранніх етапах; відсутність системності у психокорекції. Як правило, батьки хаотично намагаються отримати будь-яку можливу допомогу; відсутність системності у навчанні, адже інклюзія такої дитини у звичайну школу передбачає повний злам попередньої психокорекційної системи й адаптація до нової; відсутність системної психологічної підтримки батьків.

Ключові слова: аутизм, розлади аутичного спектру, психокорекція аутизму, абілітація, реабілітація, психокорекція в Україні.

Bocheliuk Vitalii Yosypovych Full Doctor in Psychology, Professor, Honored Education Worker of Ukraine, Professor at the Department of Social Work and Psychology, Zaporizhzhia Polytechnic National University of «Zaporizhzhia Polytechnic» National University, Turhenyeva St., 39, Zaporizhzhya, 69063, tel.: (066) 292-43-47, e-mail: vitalik.psyhol@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8727-3818>

Panov Mykyta Serhiyovych Full Doctor in Psychology, Assistant Professor, Professor at the Department of Special Education and Psychology of Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational Rehabilitation Academy» of Zaporizhzhia Regional Council, Naukovoho mistechka St., 59, Zaporizhzhya, 69017, tel.: (050) 936-10-29, e-mail: nikita.psyhol@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5085-8895>

Turubarova Anastasiia Volodymyrivna PhD in Psychology, Assistant Professor, Head of the Department of Special Education and Psychology of Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational Rehabilitation Academy» of Zaporizhzhia Regional Council, Naukovoho mistechka St., 59, Zaporizhzhya, 69017, tel.: (099) 054-72-89, e-mail: turubarovaan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4806-4519>

PSYCHOCORRECTION OF AUTISM IN UKRAINE

Abstract. The article analyzes the features of psychocorrection of children with autism in Ukraine, identifies the current state, achievements and prospects. It is noted that in a relatively short time in the study of autism there are significant achievements: there are scientific studies of autism, domestic specialists are actively borrowing successful foreign experience, specialized rehabilitation facilities are created. However, currently there is no system for psychocorrection of children with autism spectrum disorders in Ukraine. It is noted that the «Son-Rise» method, also known as the «Choice Method», developed by Barry and Samaria Kaufman in the process of finding effective ways to interact with their one-year-old son, has gained widespread recognition for the correction of autism. The main idea of the method is to rely on the child's own motivation. The main efforts are aimed at gradually saturating the life of an autistic child with external stimuli, the successive classes of which are sure to give positive results. Kaufman's method of choosing consists of two parts: changing the point of view of parents and teachers about the child; the impact of this new attitude on the child on the behavior of parents and teachers so that the child itself also begins to change.

The article points out that the problem of autism in Ukraine is quite acute. As all over the world, the statistics of autism spectrum disorders in our country are growing. It is worth noting that in our country there are positive trends: there is a significant amount of research on the problem of autism; domestic specialists are borrowing successful experience of foreign practice, the creation of specialized rehabilitation centers and educational institutions. Only at the beginning of the twenty-first century in our country, there was a breakthrough in the study of autism, which marked the beginning of care for children with autism and their families, so in this short time there are significant achievements. However, the prospects for further work are even broader. Among the disadvantages of psychocorrection of autism in Ukraine are the following: lack of early diagnosis of the child and the necessary psychocorrectional impact in the early stages; lack of systemicity in psychocorrection. As a rule, parents chaotically try to get any possible help; lack of systematization in education, because the inclusion of such a child in a regular school involves a complete break of the previous psycho-correctional system and adaptation to the new one; lack of systematic psychological support for parents.

Keywords: autism, autism spectrum disorders, psychocorrection of autism, habilitation, rehabilitation, psychocorrection in Ukraine.

Постановка проблеми. За даними Міністерства охорони здоров'я України, захворюваність на аутизм зросла у 2,5 рази. Показник розповсюдженості стабільно збільшується: 2007 рік – на 28,2%, 2008 рік – 32,0%, 2009 рік – 27,2%, 2010 рік – 35,7%. Як вказує більшість дослідників, відсоток захворюваності лише зростає, що збільшує актуальність питання абілітації дітей із розладами

аутичного спектру та їх родин.

Мета статті – проаналізувати особливості психокорекції дітей з аутизмом в Україні, визначити актуальний стан, здобутки та перспективи.

Ще нещодавно аутизм в Україні вважався досить рідкісним явищем. В цьому плані на вітчизняних теренах зберігаються тенденції, характерні для усього пострадянського простору. Адже довгий час вітчизняні психіатри розглядали синдром дитячого аутизму як передманіфестний стан, замість якого згодом можуть розвиватися продуктивні симптоми. У вітчизняній дитячій психіатрії питання про ранній дитячий аутизм, як особливе, самостійне захворювання навіть не обговорювалося. Аутизм як психологічне дослідження на радянських теренах має зовсім іншу картину, ніж заході. Аутизм не розглядався як окремий синдром, а вивчався в рамках шизофренічних розладів (Сухарьова, Башина, Лебединська, Лукашова, Немирівська), іноді при органічній патології мозку (Мнухін, Ісаєв, Каган). Тільки 1977 при НДІ дефектології АПН СРСР було вперше створено спеціальну експериментальну групу з комплексної корекції РДА, в якій спільно працювали лікарі, психологи та педагоги-дефектологи та основною метою роботи була розробка системи клініко-психолого-педагогічної корекції аутизму. Лише починаючи з 80-х років (що на декілька десятиліть пізніше, ніж на Заході) стали створюватися окремі лабораторії з вивчення проблем аутизму та практичні центри. Так в Інституті дефектології, у Москві було створено науково-практичний напрямок з організації допомоги аутичним дітям під керівництвом К. С. Лебединського, який працює і зараз. У Санкт-Петербурзі в Інституті психотерапії під керівництвом В. Є. Когана було організовано спеціальні групи роботи з аутичними дітьми та їх сім'ями. У таких групах працювали психіатри, психологи, психотерапевти, арт-терапевти, музикотерапевти, логопеди, дефектологи [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій В українській корекційній педагогіці та спеціальній психології початок 21 століття відзначився виокремленням етапу активного вивчення аутизму, що представлений науковою школою доктора педагогічних наук, дійсного члена НАПН України В. М. Синьова (зокрема, д. психол. н. К. О. Островська, д. психол. н. Д. І. Шульженко, к. пед. н. Г. М. Хворова), де на перший план ставиться вирішення найбільш насущних питань з проблеми аутизму: корекція інтелектуального розвитку, формування соціальних компетенцій, розвиток комунікативної сфери. Вивчаючи та аналізуючи сучасні літературні джерела, можна відзначити, що науковий пошук у вітчизняній корекційній педагогіці та спеціальній психології в останнє десятиліття характеризується підвищеною активністю дослідження проблем розвитку, навчання та соціалізації дітей з аутистичними порушеннями, що підтверджується багаточисельними публікаціями таких науковців та практиків, як Н. С. Андреева, Н. В. Базима, А. Л. Душка, Н. С. Івашура, Х. В. Качмарик, С. Ю. Конопляста, В. О. Косинкіна, Я. М. Крет, В. І. Кротенко, З. П. Ленів, О. В. Літвінова, Н. В. Липка, І. П. Логвінова (І. П. Шептун), С. Д. Максименко, І. А. Марцинковский,

О. І. Мякушко, А. Г. Обухівська, К. О. Островська, Л. К. Рибченко, М. В. Рождественська, О. І. Романчук, Х. Я. Сайко, Т. В. Сак, Г. Є. Сивик, В. М. Синьов, Т. В. Скрипник, В. В. Тарасун, Ю. В. Товкес, Г. М. Хворова, А. П. Чуприков, М. К. Шеремет, Д. І. Шульженко, О. Є. Шульженко та ін.[2].

Виклад основного матеріалу. Абілітація дітей з розладами аутичного спектру в Україні також набирає обертів. Створюються спеціалізовані дитячі садки та школи, реабілітаційні заходи проводять у державних та приватних медичних установах. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 №309, реабілітаційні послуги дітям з інвалідністю надаються безкоштовно у реабілітаційних установах, що мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Перелік установ, у яких можна отримати допомогу безоплатно в рамках державної програми міститься на сайті Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю та станом на 21.10.2021 в Україні налічуються більше 120 установ, які надають психокорекційну та реабілітаційну допомогу дітям з аутизмом та іншими розладами. Варто зазначити, що переглянувши перелік реабілітаційних закладів, ми звернули увагу, що у переліку немає жодного, що спеціалізується виключно на психокорекції аутизму. Цілеспрямовано виключно проблемою аутизму в Україні займаються лише деякі приватні заклади.

Українські фахівці активно запозичують успішний закордонний досвід. В Україні для психокорекції аутизму використовуються такі технології як АВА-терапія, структуроване навчання ТЕАСН, метод Tomatis, метод «Son-Rise», арт-терапія, Floortime терапія та багато інших. Розглянемо їх трохи детальніше.

Прикладний аналіз поведінки або Applied Behavior Analysis та більш відомий як АВА-терапія був одним із перших корекційних методів навчання дітей з РАС. На сьогоднішній момент саме ця технологія є найбільш відомою та популярною. В основі методу лежить вивчення поведінки як сукупності усіх зовнішніх та внутрішніх факторів, усіх проявів, починаючи від рухових та закінчуючи мовними видами поведінки. У АВА-терапії на перший план виходять принципи і закони поведінки, у яких визначаються процеси, що впливають на поведінку, а також застосування цих законів на практиці. Даний підхід дозволяє комплексно оцінити прояви небажаної поведінки, характерної для дітей з аутизмом, і спланувати план ефективного втручання. У такому біхевіоральному підході передбачається створення індивідуальної психокорекційної системи, де відсутнє підкріплення небажаної поведінки та значна увага приділяється позитивному підкріпленню бажаної поведінки (словесні, тактильні та ігрові стимули). В результаті реалізації програми АВА-терапії діти набувають навичок посидючості, соціально-прийнятної поведінки, активізується вербальний компонент, збільшується пізнавальний інтерес і розвивається колективна гра. Однак, для отримання результату у психокорекційний процес має бути включена уся родина та усі дорослі, які проводять час із дитиною [1].

У 2012 році у Києві було створено один із перших в Україні реабілітаційних

центрів, що використовує метод прикладного аналізу поведінки «Центр АВА-терапії». Діяльність Центру починалася із трьох педагогів та п'яти малюків. На сьогоднішній день «Центр АВА-терапії» є одним із найбільших в Україні та являє собою мережу корекційних та логопедичних дитячих садків та спеціалізовану школу, надає допомогу у підготовці до школи, проводять навчання батьків. «Центр АВА-терапії» сьогодні представлений у двох містах України – Києві та Чернігові, а для сімей з інших міст пропонується навчання у форматі інтенсиву, де діти навчаються у спеціалізованих закладах, а батьки тим часом проходять навчання методу АВА-терапії та психотерапію. Мінімальна ефективна тривалість інтенсиву – 1 місяць [8].

Незважаючи на певні недоліки, а саме: значні часові затрати, необхідність слідування методу усією родиною та постійна потреба дитини у створенні спеціальних умов, АВА-терапія є однією із найбільш затребуваних технологій абілітації дітей з аутизмом. За запитом у пошуковій системі Google пропонуються індивідуальні, групові заняття, спеціалізовані заклади, засновані на методі прикладного аналізу поведінки.

Структуроване навчання ТЕАССН (Treatment and Education for Autistic and related Communication handicapped Children) так само, як і АВА-терапія спрямоване на соціально-побутову адаптацію дитини та передбачає постійну взаємодію батьків та фахівців. В основі зазначеної технології лежить структурування довколишнього простору з опорою на візуалізацію. Розробники технології вважають, що діти з аутизмом мають особливе мислення, а отже навчання має відбуватися у спеціально створених умовах. У даному випадку опора йде на невербальну комунікацію. Програма спрямована на корекцію таких сфер діяльності: імітація, сприймання, загальна моторика, дрібна моторика, координація очей і рук, пізнавальна діяльність, мовлення, самообслуговування, соціальні стосунки [5]. Зазначена технологія зарекомендувала себе як дуже ефективна, незважаючи на жорстку прив'язаність до штучних умов. Метод ТЕАССН допомагає створити передбачувану ситуацію для більш успішного навчання дитини, однак інформації щодо навчальних закладів, які б системно використовували даний метод, знайти не вдалось. В Інтернет можна знайти пропозиції приватних психологічних центрів про надання психокорекційних послуг за даним методом.

Все більшої популярності набуває так званий метод ТАМАТІС, що являє собою систему аудіовокальних тенувань. У його основу також покладено знання про особливості мозкових структур та сприйняття світу дітей із аутизмом. Ціль методу полягає в тому, щоб поліпшити здатність мозку сприймати і переробляти різну інформацію. Це перенавчання процесу слухання, відновлення здатності вух ефективно та збалансовано слухати. Коли функцію слухання розширено або відновлено, мозок демонструє ефективнішу здатність до сприйняття і переробки сигналів, що поступають з довкілля [5]. У зв'язку із збільшенням популярності методу, з'являються фахівці, які пропонують надання допомоги, не маючи

відповідної кваліфікації та спираючись виключно на інформацію у вільному доступі. У 2015 році TOMATIS DEVELOPPEMENT (TD) S.A. видав офіційне звернення про те, що лише фахівці, які пройшли навчання фірми TOMATIS DEVELOPPEMENT (TD) S.A. можуть застосовувати метод та представлятися консультантами та практикантами TOMATIS®. Фірма здійснює якісний відбір, проводить навчання, надає необхідні матеріали та приладдя, знайомить фахівців із оновленнями, проводить сертифікацію тощо і тому може нести відповідальність за результат. Зазначається, що непрофесійне застосування методу може нашкодити. Тому варто звертатись лише до сертифікованих консультантів та практикантів, перелік яких можна знайти на сайті www.tomatis.com. В Україні немає офісу TOMATIS, проте є сертифіковані фахівці та консультанти у Києві, Черкасах, Дніпрі, Харкові, Запоріжжі, Сумах, Миколаєві, Одесі, Вінниці, Чернівцях, Хмельницькому, Львові, Луцьку, Рівному, Тернополі.

Широке визнання щодо корекції розвитку при аутизмі знайшов метод «Son-Rise» («схід сонця» чи «виховання сина»), відомий також за назвою «Метод вибору», який розробили Баррі та Самарія Кауфман у процесі пошуку ефективних шляхів взаємодії з власним однорічним сином. Основна ідея методу – опора на власну мотивацію дитини. Головні зусилля спрямовано на поступове насичення зовнішніми стимулами життя аутичної дитини, послідовні заняття якою обов'язково дають позитивні результати [4].

Метод вибору Кауфмана складається з двох частин:

1. Зміна точки зору батьків і педагогів про дитину.
2. Вплив цього нового ставлення до дитини на поведінку батьків і педагогів так, що сама дитина також починає змінюватися.

Представниками методу в Україні є подружжя Наталія та Микола Караван, які звернулися до технології «Son-Rise» з метою надання допомоги власному синові, який страждає на аутизм. У 2016 році вони відкрили у Чернігові Центр допомоги сім'ям з дітьми з РАС на базі громадської організації «Батьки дітей-інвалідів із розладами аутичного спектру «Аутизм. Новий погляд». У центрі проводяться семінари для батьків, де навчають ефективним методам взаємодії з дитиною, а також проводяться індивідуальні заняття з дітьми дефектологом та фахівцем із сенсорної інтеграції [6].

Технологія Floortime терапії лише нещодавно почала використовуватися в Україні та поступово набуває все більшої популярності. Модель розвитку, індивідуальних відмінностей і та відносин (DIR/Floortime) – це основа, яка допомагає клініцистам, батькам та вихователям проводити комплексну оцінку та розробляти психокорекційну програму з урахуванням унікальних проблем і сильних сторін дітей з розладами аутичного спектру (РАС) та іншими проблемами розвитку. Завдання моделі DIR/Floortime – створити здорову основу для соціальних, емоційних та інтелектуальних можливостей, а не зосереджуватися виключно на навичках та ізольованій поведінці.

- Частина D (Developmental/Розвивальна) Моделі описує будівельні блоки цього фундаменту та включає допомогу дітям розвивати здатність саморегуляції, комунікації з іншими, вміння ініціювати та реагувати на всі види спілкування, починаючи з жестів на основі емоційних і соціальних афектів, брати участь у спільному вирішенні соціальних проблем і цілеспрямованій поведінці, що включає безперервний потік взаємодій, вміння говорити про свої потреби, творчо мислити та грати, а також логічно будувати містки між ідеями, засвоювати способи більш високого рівня мислення. Ці здібності розвитку мають важливе значення для спонтанних та емпатійних стосунків, а також для оволодіння дітьми академічними навичками.

- Частина I (Individual differences/Індивідуальні відмінності) моделі описує унікальні біологічно обґрунтовані способи, які використовує кожна дитина, регулюючи, реагуючи та сприймаючи відчуття, такі як звук та дотик. Деякі діти, наприклад, дуже гіперчутливі до дотиків і звуків, інші реагують недостатньо, а треті шукають ці відчуття.

- Частина моделі R (Relationship-based/ Базується на стосунках) описує навчальні стосунки з вихователями, терапевтами, однолітками та іншими, які адаптують свої взаємодії на основі афектів до індивідуальних відмінностей дитини та здібності до розвитку, щоб забезпечити прогрес у засвоєнні основ.

Центральне місце в моделі DIR/Floortime займає роль природних емоцій та інтересів дитини, оскільки вони є суттєвими для навчальної взаємодії, дозволяють працювати різними частинами мозку разом і для послідовного вищого розвитку соціальних, емоційних та інтелектуальних можливостей. Floortime – це специфічна техніка, яка відповідає як природним емоційним інтересам дитини, так і водночас кидає виклик дитині до все більшого оволодіння соціальними, емоційними та інтелектуальними можливостями. З малими дітьми ці ігрові взаємодії можуть відбуватися на підлозі (звідки і походить назва технології), але продовжуються включення розмов та взаємодій у інших місцях. Модель DIR/Floortime є комплексною структурою, яка дозволяє клініцистам, батькам та педагогам створювати програми з урахуванням унікальних проблем та сильних сторін дитини.

Додаток Floortime часто включає різні вправи з вирішення проблем і зазвичай включає командний підхід із логопедією, трудотерапією, освітніми програмами, психічним здоров'ям (психологічне втручання у розвиток і, за необхідності, додаткове та біомедичне втручання).

Модель DIR/Floortime також підкреслює критичну роль батьків та інших членів сім'ї через важливість їх емоційних стосунків з дитиною.

Після ретельної оцінки рівня функціонального розвитку дитини, її індивідуальних відмінностей та проблем, а також стосунків з опікунами та однолітками міждисциплінарна команда разом із батьками створюватиме індивідуальний функціональний профіль, який відображає унікальні особливості розвитку кожної дитини і служить основою для створення індивідуальної

програми втручання.

Комплексна програма втручання DIR/ Floortime включає розгляд наступних компонентів, з урахуванням індивідуального профілю дитини:

1. Домашні відповідні розвитку взаємодії та практики, в т.ч. сеанси Floortime: ці сесії зосереджені на заохоченні ініціативи та цілеспрямованої поведінки дитини, поглиблення взаємодії, подовження взаємної уваги та розвиток символічних можливостей за допомогою гри удавання та розмови, завжди слідуючи за прикладом дитини.

Напівструктуроване вирішення проблем: ці заняття передбачають постановку значущих та відповідних викликів, щоб навчити дитину чомусь новому. Виклики можна визначити як окремі навчальні заходи, які є значущими та відповідними досвіду дитини.

Рухова, сенсорна інтеграція, зорово-просторова та сприймаюча рухова діяльність: ці заходи орієнтовані на індивідуальні відмінності дитини та нормативні зразків, створення основних можливостей обробки та забезпечення підтримки, щоб допомогти дітям стати залученими, уважними та врегульованими під час взаємодії з іншими.

Гра з однолітками з іншою дитиною: гру з однолітками слід починати, коли дитина повністю залучена, інтерактивна, а батьки надають посередництво, коли це необхідно, щоб заохотити залучення та взаємодію між дітьми.

2. Індивідуальна терапія

Мовленнєва та моторна терапія, робоча терапія та/або фізіотерапія на основі сенсорної рухової та сенсорної інтеграції, інші види терапії за потребою (наприклад, підтримка психічного здоров'я).

3. Освітня програма

Для дітей, які вміють взаємодіяти та імітувати жести: інтегрована, інклюзивна програма або звичайна шкільна програма з додатковим вчителем або помічником, якщо це необхідно.

Для дітей, які ще не вміють займатися довербальним розв'язуванням проблем або наслідуванням: програма спеціальної освіти із акцентом на взаємодії та довербальній цілеспрямованій жестовій взаємодії

Перехідні програми освітнього типу з типовими однолітками (наприклад, гімнастика, творча драма тощо)

4. За призначенням інші заходи включають: біомедичні втручання, дієту та інші технології [10].

Оскільки саме Floortime-технологія є найбільш перспективним напрямом у психокорекції аутизму приватні медичні центри зацікавлені у таких фахівцях та оголошують відповідні вакансії. Так, наприклад, медичний центр «Добробут» в Києві шукає фахівців по роботі з аутизмом саме методом Floortime. У Києві є флортайм центр, у якому працюють фахівці, які пройшли навчання DIR Floortime у американському інституті ICDL та мають відповідні сертифікати. Крім того, у центрі працюють дефектолог, логопед, нейропсихолог, тифлопедагог, фахівець з

сенсорної інтеграції, sandplay-терапевт, казкотерапевт, гештальт-терапевт, транзактний аналітик, арт-терапевт. Флортайм центр не є дитячим садком, батьки не можуть залишити там дитину та піти у справах. Центр спеціалізується на навчанні батьків у формі семінарів, навчальних курсів, супервізій, проводить підготовку флортайм фахівців. Спершу батьків очікує первинна консультація із директором флортайм центру, де уточнюється запит та надається інформація щодо можливостей методу, проводиться первинна діагностика дитини. Після цього дитина починає відвідувати індивідуальні заняття, де фахівець технології DIR Floortime безпосередньо застосовує свої знання та здійснює психокорекційну роботу за допомогою цільової гри. Батьки завжди присутні на заняттях, педагог роз'яснює батькам необхідні нюанси після або під час заняття. По мірі готовності дитина включається у групові заняття. Батьки також проходять навчання для отримання базових знань методу та раз на місяць відвідують спеціальну батьківську групу, де знайомляться з новітніми дослідженнями психіки, розвитку дитини та ролі батьків. Це дає можливість батькам через деякий час проводити флортайм сесії вдома та скоротити відвідування фахівця до 1 разу на місяць чи навіть рідше [9].

Т. Скрипник зазначає, що психокорекція аутизму в Україні має ряд суттєвих дефіцитів:

- брак системної ранньої допомоги як першої й необхідної ланки освітнього процесу (навчання, виховання і розвитку), що не дає змоги визначити порушення на ранньому етапі й розпочати необхідну роботу в напрямі виправлення відхилень у розвитку та відновлення порушених функцій. Системна рання допомога має надаватися у відповідності до міжнародних стандартних вимог до діяльності служб раннього втручання, що передбачає грамотну і послідовну допомогу дитині та її родині, яку узгоджено між собою здійснюють учасники міждисциплінарної команди;

- відсутність традицій і культури здійснення корекційно-розвивальної роботи з аутичними дітьми і роботи з родиною в цілому. Глобальними помилками в цьому контексті є: 1) неврахування першочергової важливості взаємодії батьків з дитиною і обставин життєдіяльності дитини в умовах родини; 2) заняття з дитиною виключно в індивідуальному режимі; 3) повна неузгодженість і хаотичність тих корекційно-розвивальних заходів, які застосовують до дитини;

- брак централізованої і відповідної підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю, здатних усвідомлено і ефективно здійснювати освітню діяльність по відношенню до дітей з аутизмом;

- відсутність наступності освітнього процесу для дітей з аутизмом, а саме чіткого маршруту за схемою: рання допомога, цілеспрямована підготовка дитини до дошкільного навчального закладу, налагодження послідовного переходу дитини до закладу дошкільної освіти (створення відповідних умов, передача напрацьованих матеріалів фахівцям, які будуть опікуватися нею в закладі

дошкільної освіти), навчально-виховний процес в закладі дошкільної освіти, підготовка до введення у певний шкільний простір, послідовне навчання у шкільному закладі, фахівці якого, з опорою на попередній досвід психолого-педагогічної роботи з дитиною, вибудовують найдоцільнішу стратегію освітньої діяльності, щоб сприяти повноцінному навчанню, розвитку та соціальній адаптації дитини [7].

Висновки. Очевидно, що проблема аутизму в Україні постає досить гостро. Як і в усьому світі, в нашій країні статистика захворюваності на розлади аутичного спектру зростає. Варто зазначити, що в нашій країні спостерігаються позитивні тенденції: з'являється значна кількість наукових досліджень проблеми аутизму, вітчизняні фахівці запозичують успішний досвід закордонної практики, створюються спеціалізовані реабілітаційні центри та навчальні заклади. Лише на початку 21 століття у нашій країні відбувся прорив у дослідженні аутизму, що знаменував початок надання допомоги дітям із РАС та їх родинам, тож за цей короткий час існують значні здобутки. Втім, перспективи подальшої роботи ще більш широкі. Серед недоліків психокорекції аутизму в Україні можна назвати такі:

- відсутність ранньої діагностики дитини та необхідного психокорекційного впливу на ранніх етапах;
- відсутність системності у психокорекції. Як правило, батьки хаотично намагаються отримати будь-яку можливу допомогу;
- відсутність системності у навчанні, адже інклюзія такої дитини у звичайну школу передбачає повний злам попередньої психокорекційної системи й адаптація до нової;
- відсутність системної психологічної підтримки батьків.

Література:

1. Антипина Я.А., Васильева В.С. АВА-терапія як корекційний метод обучения детей с РАС. / Я.А.Антипина, В.С.Васильева // Научный журнал «Студенческий форум». №4(97). часть 1. 2020. С.22-25. – Режим доступу: https://nauchforum.ru/archive/studjournal/4%2897_1%29.pdf#page=23
2. Базима Н.В. Теоретичне вивчення проблематики аутизму / Н.В.Базима // Актуальні проблеми педагогіки, психології та корекційної освіти. 2015. №1. С.51-56.
3. Мальтинская Н. А. История развития учения об аутизме / Н.А. Мальтинская // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2017. –№ S11. – 0,6 п. л. – URL: <http://e-koncept.ru/2017/470137.htm>.
4. Почкун Ю.О. Вивчення досвіду застосування новітніх корекційних освітніх технологій у роботі із аутичними дітьми. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2016. Вип. 32(2). С. 78–83.
5. Рибак Ю. В. Сучасні психолого-педагогічні технології роботи з дітьми із розладами спектру аутизму / Ю. В. Рибак, О. М. Мурашук // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2012. Вип. 21. С. 409-412. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2012_21_106.

6. Родителям аутистов в Чернигове помогают по новой методике [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.0462.ua/news/1290797/roditelam-autistov-v-chernigove-pomogaut-po-novoj-metodike>
7. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі : навчально-наочний посіб. / Укладач – Тетяна Скрипник [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/tehnologiyi-psixologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditej-z-autizmom.doc>.
8. Центр АВА-терапії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aba-therapy.com.ua/ru/project/06>
9. DIR Floortime в Україні: психотерапія при аутизмі, затримках психоречевого розвитку, складностях в общенні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.floortime.org.ua/>
10. Valley CoPA (Community of Practice in Autism) – June 2008. Режим доступу: <https://infantva.org/documents/CoPa-June-DIR-FloortimeModel.pdf>

References:

1. Antipina, Ja.A., Vasil'eva, V.S. (2020).AVA-terapija kak korekcionnyj metod obuchenija detej s RAS [ABA-therapy as a correctional method of teaching children with ASD]. *Studencheskij forum - Student Forum*, 4(97), 22-25 [in Russian].
2. Bazima, N.V. (2015). Teoretichne vivchennja problematiki autizmu [Theoretical vivchennya problematics autism] *Aktual'ni problemi pedagogiki, psihologii ta korekcijsnoї osviti - Actual problems of pedagogy, psychology and research*, 1, 51-56 [in Ukrainian].
3. Mal'tinskaja, N. A. (2017). Istorija razvitija uchenija ob autizme [History of the development of the doctrine of autism]. *Koncept - Concept* URL: <http://e-koncept.ru/2017/470137.htm> [in Ukrainian].
4. Pochkun, Ju.O. (2016). Vivchennja dosvidu zastosuvannja novitnih korekcijsnih osvitnih tehnologij u roboti iz autichnimi dit'mi [Providing information on new and innovative scientific technologies for robots for autistic children]. *Naukovij chasopis Nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni M.P. Dragomanova. Serija 19 : Korekcijsna pedagogika ta special'na psihologija - Science hour writing of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanova. Series 19: Core pedagogy and special psychology*, 32(2), 78–83 [in Ukrainian].
5. Ribak, Ju. V. (2012). Suchasni psihologo-pedagogichni tehnologii roboti z dit'mi iz rozladami spektru autizmu [Modern psychological and pedagogical technologies of work with children with autism spectrum disorders]. *Naukovij chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova. Serija 19 : Korekcijsna pedagogika ta special'na psihologija - Science hour writing of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanova. Series 19: Core pedagogy and special psychology*, 21, 409-412, [in Ukrainian].
6. *Roditeljam autistov v Chernigove pomogajut po novoj metodike [Parents of autistic people in Chernihiv are being helped according to a new method]*. – URL: <https://www.0462.ua/news/1290797/roditelam-autistov-v-chernigove-pomogaut-po-novoj-metodike> [in Ukrainian].
7. *Tehnologii psihologo-pedagogichnogo suprovodu ditej z autizmom v osvitn'omu prostori : navchal'no-naochnij posib. / Ukladach – Tetjana Skripnik [Technologies of psychological and pedagogical support of children with autism in the educational space: a visual aid. / Compiler - Tetjana Skrypnyk]* – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/tehnologiyi-psixologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditej-z-autizmom.doc> [in Ukrainian].
8. *Centr AVA-terapii [AVA Therapy Center]*. – URL: <http://aba-therapy.com.ua/ru/project/06> [in Ukrainian].
9. *DIR Floortime v Ukraine: psihoterapija pri autizme, zaderzhkah psihorechevogo razvitija, slozhnostjah v obshhenii [DIR Floortime in Ukraine: psychotherapy for autism, mental retardation, communication difficulties]*. – URL: <https://www.floortime.org.ua/> [in English].
10. Valley CoPA (Community of Practice in Autism) – June 2008. URL: <https://infantva.org/documents/CoPa-June-DIR-FloortimeModel.pdf> [in English].

Журнал

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 4(4) 2021

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл., м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
тел.+38073 996 46 57, +38050 771 27 31, e-mail: gotoprint@gmail.com